

Per emprender da l'istorgia

Cudesch areguard terratrembels en Grischun

■ **(anr/fa) Il cudesch «Terratrembels en Grischun» ha realisà il Servetsch seismologic svizzer en collavuraziun cun il geolog Markus Weidmann. I vegn intimà qua da construir edifizis pli segirs.** «Mesiras architectonicas per meglierar la segirtad d'edifizis en cas da terratrembels fissan facilmain a realisar e

na custassan betg uschè bler», ha manegia *Donat Fäh* dal Servetsch seismologic svizzer a l'ETH Turitg gievgia en il Museum da la natira grischun a Cuira a chaschun da la vernissascha dal cudesch «Erdbeben in Graubünden». L'ovra ch'el ha realisà ensemen cun *Monika Gisler* e *Markus Weidmann* è gist cumparida en la chasa editura Desertina a Cuira. Sco che Fäh ha cuntinuà vegn dentant savens emblidà il privel da terratrembels che exista er en Svizra.

grond privel da la natira en Svizra è la prevenziun d'impurtanza essenziala», ha punctuà Donat Fäh, «ils architects ed inschigners da fabrica ston prender serius quest fatg e construir tenor las enconuschientschas las pli actualas per minimar pli bain pussaivel donns da

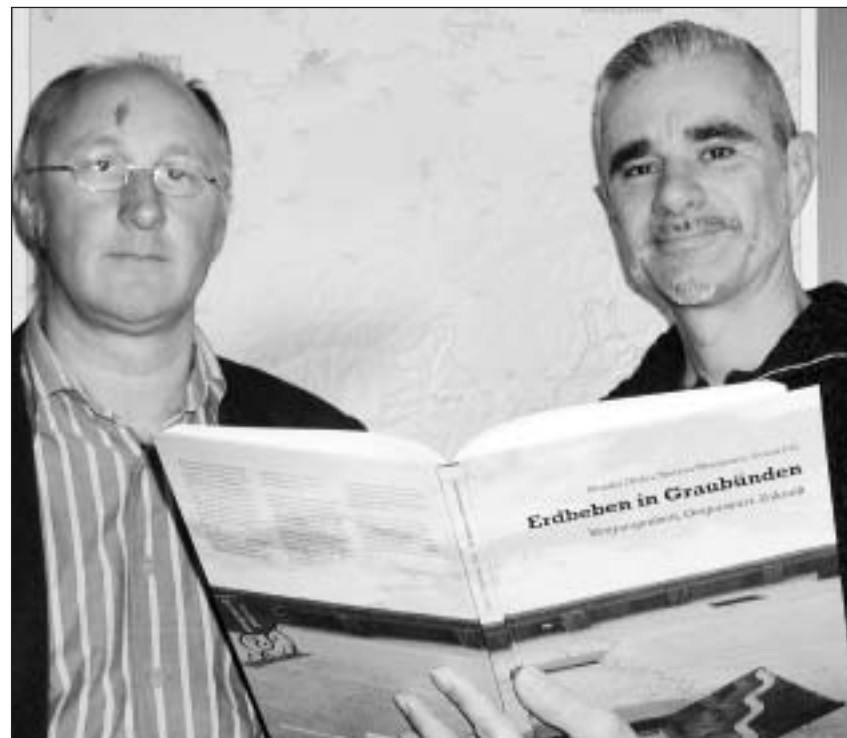
terratrembels.» Dapi l'onn 1989 existan normas modernas elavuradas da la SIA (Societad dals inschigners ed architects svizzers) per construir en lieus periclitads da terratrembels. 2003 èn quellas normas vegnidas adattadas a las pli novas enconuschientschas.

In'ovra da trais auturs

Monika Gisler è istorica, ella lavura a Turitg a l'ETH per il Servetsch seismologic svizzer e s'occupa gia dapi tschintg onns cun l'istorgia dals terratrembels en Svizra. Markus Weidmann è geolog e presta lavur da publicitad en il sector «scienzas da la terra». Tranter auter organisescha el curs, referats ed exposiziuns. El realisescha er publicaziuns scientificas. Dal 2002 ha el edì en collavuraziun cun il Servetsch seismologic svizzer il cudesch «Erdbeben in der Schweiz». Er Donat Fäh lavura a Turitg. El è collavuratur scientific en l'Institut per geofisica dal Servetsch seismologic svizzer ed instruescha a l'ETH Turitg.

A maun da l'exempel Grischun

Il cudesch cuntogna ils resultats d'ina elavuraziun seismologica ed istorica dals terratrembels en Grischun e contorns. «Studis dals terratrembels da temps passads sco quels menziunads en il cudesch furman la basa per pudair valitar il privel da terratrembels actual en Svizra», ha menziunà Weidmann, «l'exempel grischun mussa che noss pajais è stà pertutgà en il passà da divers terratrembels che han chaschunà per part gronds donns.» En il cudesch chattan ins tranter auter infurmaziuns areguard ils terratrembels da Churwalden (1295), Ardez (1504), Engiadina Bassa/Ftan (1622), Domat – Tumein – Razén (1905) e Vaz (1991). Da quests terratrembels pon sco che ha manegia Weidmann sa repeter er en avegnir. «En vista al fatg ch'ils terratrembels èn il pli



Donat Fäh e Markus Weidmann (san.) han preschentà a Cuira lur cudesch. Lur collavuratura Monika Gisler era absentata.